

# ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК (349+351):351.86

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2018.3.02>

## ЄВГЕНІЙ ВАДИМОВИЧ КАРМАННИЙ,

*кандидат технічних наук, доцент,*

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків),*

*кафедра трудового права;*

*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3711-9940>,*

*e-mail: [bjd-nua@meta.ua](mailto:bjd-nua@meta.ua);*

## МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА ЛИСЬ,

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків),*

*фінансово-правовий факультет, студентка 5 курсу;*

*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-5449>,*

*e-mail: [marina\\_lys@ukr.net](mailto:marina_lys@ukr.net)*

## ПРОТИДІЯ ДИВЕРСІЙНИМ ЗАХОДАМ ЩОДО СКЛАДІВ БОЄПРИПАСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Досліджено питання, що стосуються природи сучасної гібридної війни в Україні. Розглянуто диверсію як один зі способів ведення такої війни, проаналізовано диверсійні діяння, об'єктом яких є склади боєприпасів, що розміщені на території України. Надано пропозиції щодо вдосконалення та доопрацювання системи протидії таким диверсійним заходам.

**Ключові слова:** диверсія, військові об'єкти, гібридна війна, склади боєприпасів, національна безпека.

*Оглядова стаття*

### Постановка проблеми

Кінець ХХ століття ознаменувався для України становленням державності, що вимагало від влади та Українського народу визначення пріоритетних напрямів розвитку держави в економічній сфері, в політичному просторі на міжнародній арені, соціальній та культурній сферах суспільної життєдіяльності. Покладаючись на юридичну силу та дію норм міжнародного права, гуманні правові позиції провідних країн світу, таких як Велика Британія, Німеччина, Франція, Сполучені Штати Америки, Російська Федерація, які є гарантами забезпечення міжнародного миру та безпеки, Україна відмовилася від зброї масового знищення та обрала шлях мирного розвитку та співробітництва з іншими державами. Проте, враховуючи події, що відбуваються на Сході України з 2014 року і до сьогодні, ми повинні задатися питаннями: як трактувати невиконання Росією своїх зобов'язань щодо забезпечення територіальної цілісності нашої держави; яких заходів вживати, щоб зберегти та захистити власну державність від країни-агресора. У статті порушуються проблеми щодо природи війни гібридного типу; здійснюються розгляд

та аналіз більш вузького способу ведення такої війни у формі диверсійних дій; зазначаються об'єкти на території України, стосовно яких є підвищений ризик злочинного посягання, а також які потребують особливої охорони з боку держави; розробляються рекомендації щодо охорони таких об'єктів.

### Стан дослідження проблеми

Тема дослідження є актуальною і привертає увагу не лише вчених, а й науковців військової галузі, які, спільно досліджуючи питання гібридної війни, проблемний стан безпеки об'єктів військового значення, а також аналізуючи та враховуючи досвід іноземних країн, надають рекомендації для закріплення на законодавчому рівні норм, що створюватимуть модерний порядок охорони суспільного ладу нашої держави. М. М. Середенко та Г. В. Єфімов стверджують, що здійснення провокацій, диверсій та терористичних актів стало характерною особливістю застосування воєнних загроз у світі кінця ХХ та початку ХХІ століття. Цей спосіб застосування сили притаманний агресивним діям Російської Федерації щодо анексії Криму та у південно-східних областях

України з метою розпалювання сепаратизму, розколу держави та порушення її територіальної цілісності [1, с. 163].

Українські дослідники А. В. Катещенок та І. М. Неклонський зазначають, що в сучасних умовах особливого значення набувають питання захисту об'єктів критичної інфраструктури від здійснення диверсій та терористичних актів. Серед таких об'єктів найбільшу небезпеку, з точки зору здійснення диверсій шляхом ініціювання пожеж на важливих елементах об'єкта без проникнення на його територію, представляють об'єкти, на яких виробляються та/або зберігаються озброєння, ракети, боєприпаси, вибухові речовини, вогнепальна зброя, спеціальні засоби, запаси пально-мастильних матеріалів, речового та продовольчого майна; вибухопожежонебезпечні об'єкти, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, і ті, що належать до об'єктів підвищеної небезпеки [2, с. 164].

Якщо розглядати позицію законодавця, то в Стратегічному оборонному бюлетені України під військовою безпекою розуміється стан військової захищеності національних інтересів, стратегічних державних та військових об'єктів, ліній зв'язку, комунікацій в умовах потенційної та реальної військової загрози<sup>1</sup>.

Над зазначеною проблемою також працювали такі науковці, як М. М. Адамчук, Ю. П. Бабков, В. М. Бацамут, Д. С. Бірюков, Г. В. Єфімов, В. І. Жуков, О. В. Заславська, В. П. Коцюба, В. Ю. Панченко, В. В. Свиначенко, Є. Б. Смирнов, М. І. Стеблюк, О. С. Тітов, В. І. Ткаченко та багато інших. Водночас наявність достатньої кількості науково-теоретичного матеріалу щодо розуміння проблеми військового конфлікту на території України, щодо наявності реальної загрози об'єктам обороноздатного значення не означає належної розробленості безпекових стратегій та їх втілення на практиці на території України.

### **Мета і завдання дослідження**

*Мета* статті полягає в розкритті основних засобів боротьби з диверсійними діями, які вчиняються на стратегічно важливих оборонних об'єктах, що розміщені на території України, а також наданні пропозицій щодо реформування та посилення системи охорони останніх.

*Завдання*, які ми ставимо перед собою, полягають у висвітленні особливих характерних

ознак природи сучасної гібридної війни на прикладі України; аналізі норм національного законодавства щодо питання диверсійних дій, а також розгляді прикладів їх фіксування на її території. Крім цього, на основі рекомендацій міжнародних організацій та практики зарубіжних країн запропонуємо нові напрями покращення стратегії боротьби, протидії та попередження диверсії.

### **Наукова новизна дослідження**

Уперше під час дослідження ми надамо характеристику гібридної війни в Україні, а також на конкретних об'єктах, таких, як сховища боєприпасів, окреслимо особливості спрямування зазначених воєнних дій; виходячи з вищезазначеного запропонуємо шляхи посилення безпеки на особливо стратегічно важливих об'єктах.

### **Виклад основного матеріалу**

Кожний пересічний громадянин має загальне уявлення щодо сутності понять «війна» та «бойові дії», що розглядаються як комплексний набір взаємопов'язаних загроз і силових засобів, які застосовуються для просування політичних інтересів [3]. Це і є той очевидний факт подій, що відбуваються навколо нас, проте мало кому відомий прихований бік ведення кожної війни. Починаючи з 1939 року, тобто з початку Другої світової війни, країни не обходилися лише традиційними бойовими діями, нова ідеологія почала формуватися лідерами Третього рейху Німеччини, проте лише у XXI столітті науковці наважилися заговорити про новий тип – «гібридну війну» (англ. *hybrid warfare*).

У міжнародному праві чіткої дефініції наведеного вище поняття не існує, тому спробуємо знайти пояснення, спираючись на комплексні логічні висновки та погляди вчених. Наприклад, у Політологічному енциклопедичному словнику гібридна війна розглядається як війна, основним інструментом якої є створення державою-агресором у державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які звичайно досягаються звичайною війною [4]. К. В. Попович надає більш об'ємне за своєю формою, але майже аналогічне за своєю суттю визначення терміна «гібридна війна» як військової стратегії, яка об'єднує звичайну війну, малу війну та кібервійну [5, с. 75]. Отже, ми сміливо можемо говорити про нетрадиційний тип ведення війни, який, за словами фахівців у військовій справі, все більше буде застосовуватись у XXI столітті.

<sup>1</sup> Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 95.

У свою чергу, кожна політична мета досягається спеціально обраними засобами, що мають конкретну стратегічну спланованість. Історично, свої витoki такі засоби беруть із часів СРСР, коли застосовувалися останнім у період холодної війни проти США у 70-х – 80-х роках ХХ століття. В аналітичній доповіді Інституту стратегічних досліджень зазначається: «Підпорядкованість єдиному задуму сукупності застосовуваних методів тиску на інші держави є ознакою розгортання «активних заходів» (англ. *active measures*) – практики, що постала з діяльності радянських спецслужб. Дезінформація, агенти впливу, квазігромадські організації, інформаційний тиск стали системними реаліями того часу» [6, с. 5]. Активні заходи стали основою та фундаментом ведення гібридної війни, тому багато військових та вчених намагалися найточніше визначити ці заходи та надати їм найдетальнішу характеристику.

Розглянемо позицію екс-співробітника ЦРУ Л. Сулка (*Lawrence B. Sulc*), який у дослідженні «Активні заходи, «тиха війна» та дві соціалістичні революції», опублікованому у 1985 році, надає розширений перелік дій, які можна охопити поняттям «активні заходи». До них автор відносить: 1) використання/створення партій, незаконних військових формувань (бойовиків) та структур (організацій) прикриття; 2) використання міжнародних груп і неурядових структур; 3) використання агентів впливу; 4) здійснення терористичних актів; 5) вбивства («мокрі справи»); 6) введення в оману; 7) підроблення документів; 8) нав'язування ідеї існування «двох наддержав»; 8) «маскування» (включає військову та політичну оману); 9) дезінформацію; 10) культурне протиборство; 11) використання можливостей іномовлення; 12) використання спортивних подій [7]. Зважаючи на прогресивний розвиток технологій та науки в цілому, винайдення нових спецзасобів, доцільно розширити наведений перелік та доповнити його.

В Україні гібридна війна почалася ще у 2014 році, в ході якої, крім відкритих бойових дій з боку противника, можемо спостерігати і застосування інших активних заходів, таких як дезінформація, використання міжнародних груп і неурядових структур, культурне протиборство, введення в оману тощо. Російська Федерація відкрито висловлює свою позицію щодо подій на сході України. Начальник Генерального штабу Збройних сил Росії на конференції Академії військових наук наголосив: «... Акцент змістився на використання політичних, економічних, інформаційних, гуманітарних та інших невоєнних заходів, поряд із застосуванням протестного потенціалу місцевого

населення. Все це повинно супроводжуватися прихованими воєнними операціями – наприклад, із застосуванням методів інформаційної війни, задіянням сил спецназу ... Відкрите використання сили, часто під прикриттям миротворчої діяльності та посередництва у вирішенні кризи, може бути задіяне на фінальній стадії, як правило, з метою досягти повної перемоги у війні ...» (цит. за: [5, с. 76]). Виходячи з вищезазначеного, ми повинні розуміти, що сучасна гібридна війна не просто побічно торкнулась нас, вона є ключовою проблемою, яка стоїть перед українською владою, і виникає питання про те, чи достатньо в нас досвіду, знань, сил та ресурсів, щоб вийти з неї переможцями.

Початок ХХІ століття ознаменувався найбільшим у світі терактом, що відбувся 11 вересня 2001 року, і, у свою чергу, змусив усю світову спільноту приступити до розроблення та вдосконалення стратегії оборони та безпеки кожної країни. Поряд із терористичними актами можна сміливо розглядати диверсійні дії, які є не менш небезпечними через свою зовнішню форму вираження та наслідки, до яких вони призводять. Відповідно до ст. 113 Кримінального кодексу України диверсія є вчиненням з метою ослаблення держави вибухів, підпалів або інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їхньому здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а також вчинення з тією самою метою дій, спрямованих на радіоактивне забруднення, масове отруєння, поширення епідемій, епізоотій чи епіфітотій<sup>1</sup>. Законодавець підвищив ступінь криміналізації зазначеного діяння, включивши його до розділу злочинів проти основ національної безпеки України.

Протягом останніх чотирьох років Україна, використовуючи іноземну допомогу та фінансування, акумулюючи власні сили та ресурси, спрямовує їх на захист східних областей країни, а також на те, щоб дати остаточну відсіч країні-агресору. Проте гостроактуальною залишається проблема захисту об'єктів народногосподарського та обороноздатного значення, які знаходяться в тилу і не забезпечені належною охороною. Такий перелік об'єктів закріплений на законодавчому рівні, але більш за все привертає увагу ситуація, яка складається, зі складами боєприпасів, що розташовані на території України.

<sup>1</sup> Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III.

За даними Міністерства оборони України з 2014 року і до сьогодні зафіксовано шість вибухів на найбільших та стратегічно найважливіших збройних арсеналах. У 2014 році стався перший вибух у місті Кривий Ріг Дніпропетровської області, де були розташовані військові склади з танками; 2015 рік ознаменувався пожежею у місті Сватове, що на Луганщині, у сховищі, де зберігалось близько 3,5 тисяч тон боєприпасів; наступне займання сталося у 2017 році на території найбільшого складу в Україні – 65-го артилерійсько-ракетного арсеналу у місті Балаклія Харківської області, де розміщувалося 125 тисяч тон боєприпасів; цього ж року сталося ще два вибухи на складі в селі Новоянисоль поблизу Маріуполя, а також на 48-му арсеналі ЗСУ, що розташований у місті Калинівка Вінницької області, де зберігалось до 180 тисяч тон боєприпасів, зазначене сховище є одним з найбільших в Україні та має важливе стратегічне значення; у жовтні 2018 року загорівся третій за розміром арсенал Міноборони біля міста Ічня на Чернігівщині [8]. У більшості випадків Генпрокуратура відкривала провадження за диверсійні дії, Генеральний штаб ЗС України та СБУ також відпрацьовували цю версію. Після останнього вибуху на прес-конференції міністр оборони України С. Т. Полторак зазначив, що «будь-яка підготовлена диверсійно-розвідувальна група знайде можливість знищити таке сховище» [9].

Виходячи з вищевказаного, можна зробити висновок, що військова інфраструктура України знаходиться під загрозою руйнування та знищення. Варто зазначити, що до причин, які сприяють такому стану речей, можна віднести такі: застарілі приміщення з боєприпасами, які неналежним чином укомплектовані; недостатнє фінансування для обслуговування даних військових об'єктів; професійну некомпетентність кадрового складу, на який покладається підвищена відповідальність; зазначені арсенали повинні знаходитися в режимі суворої секретності, проте керівництво оборонних структур не здійснює жодного впливу на активність засобів масової інформації у процесі оприлюднення даних щодо місця розташування складів та наявної кількості боєприпасів і спецтехніки на них; недостатню кількість працівників охорони арсеналів тощо. Україна потребує проведення військової реформи у цій галузі, яка включатиме запозичений досвід та рекомендації провідних країн світу.

Враховуючи воєнно-політичну обстановку та її тенденції розвитку, з кожним днем зростає вірогідність переростання війни гібридного типу у повномасштабну агресію

збройного типу, що може призвести до порушення територіальної цілісності України, повалення конституційного ладу, втрати суверенітету. З огляду на це у 2002 році Україна розробила План дій «Україна – НАТО», який відображає відносини між нашою державою та Організацією Північноатлантичного договору. Проте тривалий час ніяких розробок не було здійснено, і лише з 2013 року робота Комісії Україна – НАТО знову активізувалась.

Боєприпаси, що зберігаються у сховищах, становлять єдині запаси, що використовуються Україною у бойових діях з країною-агресором. Тому зважаючи на найбільш важливе стратегічне значення цих об'єктів, а також той факт, що саме вони підлягають найвищому ризику диверсії, перш за все, була створена робоча група НАТО з питань безпеки боєприпасів, яка визначила пріоритетні напрями своєї діяльності: аналітичні дослідження щодо вивчення досвіду НАТО з питань створення модерного військово-оборонного комплексу; створення бази даних основних документів НАТО та їх рекомендацій; діагностування стану критичних об'єктів, проведення оборонної реформи на основі одержаних результатів. Після інтенсивної діяльності в газеті «Урядовий кур'єр» було опубліковано інформацію про те, що для запобігання та протидії диверсійним ризикам у 2017 році у складі Збройних сил було сформовано новий підрозділ – Центральне управління безпеки військової служби ЗСУ. На новостворену структуру покладено відповідальність за такими трьома основними напрямками: організація виконання заходів підвищення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів зберігання боєзапасу ЗСУ; організація і контроль виконання заходів гарнізонної, вартової та внутрішньої служб, а також реалізація політики держави в галузі пожежної безпеки, організація й контроль виконання заходів пожежної безпеки у ЗСУ; планування, організація і здійснення контрольно-профілактичних заходів щодо збереження життя і здоров'я особового складу ЗСУ.

Також до 2025 року планується побудова нових сховищ, у які не зможуть проникнути розвідувально-диверсійні групи, а також які будуть захищені від пошкоджень безпілотних літальних апаратів [10]. Отже, ми бачимо реальний стан промислово-бойового комплексу, який знаходиться на етапі повного реформування та реструктуризації.

Враховуючи те, що безпекове середовище України складне та динамічне як всередині країни, так і зовні, провідні держави інтенсивно активізують розроблення нових зразків

озброєння, кібератака поступово стає новим засобом досягнення воєнних цілей, підвищується загроза захоплення та знищення економічно важливих та оборонних об'єктів, ми пропонуємо основні шляхи боротьби з такими діями:

1) чітко визначити та розподілити відповідальність керівників, які очолюють сили оборони на території стратегічно важливих об'єктів;

2) зміцнити цивільний демократичний контроль над Збройними силами та сектором безпеки в цілому;

3) зменшити обсяг надмірної нормативно-правової бази та виключити норми, які не відповідають вимогам сьогодення; адаптувати національне законодавство до міжнародних документів ЄС та НАТО;

4) удосконалити процедури оборонного планування та механізми програмного управління оборонними ресурсами;

5) покращити підготовку та підвищити кваліфікацію особового складу, їхнього професійного рівня;

6) побудувати новітні сховища боєприпасів, оновити матеріально-технічну базу оборонних об'єктів;

7) створити цілком нову структуру висококваліфікованих фахівців у сфері військової справи для посиленої охорони об'єктів народногосподарського та оборонного значення, які будуть компетентними у питаннях виявлення, протидії і боротьби з диверсією та терактами;

8) ускладнити режим доступу до таких об'єктів та сусідніх територій навколо них, військової інфраструктури;

9) розробити тактику боротьби в інформаційній війні, вести проукраїнську ідеологічну політику в усіх сферах життєдіяльності на всій території України;

10) проводити додаткове навчання з цивільним населенням щодо безпеки у випадку диверсії чи інших надзвичайних ситуацій

природного, техногенного чи військового характеру [11, с. 72].

Отже, зазначені пропозиції потребують подальшого розгляду та розроблення фахівцями у конкретно визначених галузях із подальшим поданням законодавчих ініціатив до Верховної Ради України, їх прийняття, а згодом реалізації на практиці.

### Висновки

Таким чином, виходячи з поставлених у статті завдань, ми комплексно дослідили декілька основних взаємопов'язаних елементів, зокрема:

1) наукові праці вчених, у яких детально розкрито сутність та основні характерні ознаки війни гібридного типу. На підставі цього ми змогли визначити сфери, на які противник здійснює свій вплив, і яким чином це робить;

2) диверсія є одним зі способів ведення такої війни, тому ми розглянули норми національного законодавства України, які містять зазначений склад злочину, що дозволяє конкретно окреслити суспільні відносини, на які він посягає;

3) предметом диверсії є об'єкти, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення. У свою чергу, ми зупинилися на безпеці складів боєприпасів: саме вони мають важливе стратегічне значення і першочергово підпадають під ризик диверсійних дій. Нами наведено статистичні дані вибухів на таких сховищах за останні чотири роки, інтенсивність яких дозволяє зробити висновок, що останні потребують посиленої, оновленої системи охорони.

Отже, виходячи з поставленої мети та результатів виконання вищезазначених завдань, ми запропонували власні шляхи реформування оборонної та безпекової сфер щодо складів боєприпасів як об'єктів військового значення, а також надали пропозиції щодо особливих аспектів охорони територій, які знаходяться поблизу таких сховищ.

### Список бібліографічних посилань

1. Середенко М. М., Єфімов Г. В. Погляди на форми і способи застосування складових структур сектору безпеки і оборони держави під час спільних дій в різних умовах воєнно-політичної обстановки. *Збірник наукових праць Військової академії (м. Одеса)*. 2014. Вип. 2 (2). С. 161–171. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/zbnprva\\_2014\\_2\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/zbnprva_2014_2_25) (дата звернення: 15.10.2018).

2. Катещенок А. В., Неклонський І. М. Модель процесу виникнення й розповсюдження пожежі у разі диверсій, що здійснюються шляхом ініціювання пожеж на важливих елементах об'єкта без проникнення на його територію. *Системи обробки інформації*. 2017. Вип. 3 (149). С. 164–168. DOI: <https://doi.org/10.30748/soi.2017.149.32>.

3. Пуйвелде Д. ван. Гібридна війна – чи вона взагалі існує? *НАТО Ревю : журн.* 28.09.2015. URL: <https://www.nato.int/docu/review/2015/Also-in-2015/hybrid-modern-future-warfare-russia-ukraine/UK/index.htm> (дата звернення: 16.10.2018).

4. Війна «гібридна» // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2015. С. 816.

5. Попович К. В. Гібридна війна як сучасний спосіб ведення війни: історичний та сучасний виміри. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія»*. 2016. Вип. 2 (35). С. 75–79. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuist\\_2016\\_2\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuist_2016_2_13) (дата звернення: 16.10.2018).

6. «Активні заходи» СРСР проти США: пролог до гібридної війни : аналіт. доп. / Д. В. Дубов, А. В. Баровська, Т. О. Ісакова, І. О. Коваль, В. П. Горбулін ; за заг. ред. Д. В. Дубова. 2-ге вид. Київ : НІСД, 2017. 52 с. URL: [http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Aktivny\\_Zahody-Print\\_Bleed=5mm-4f2c3.pdf](http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Aktivny_Zahody-Print_Bleed=5mm-4f2c3.pdf) (дата звернення: 17.10.2018).

7. Sulc L. B. Active measures, quiet war and two socialist revolutions / The Nathan Hale Institute. Approved for release 2010/06/15. Washington, D.C. URL: <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP9000806R000200720008-2.pdf> (дата звернення: 16.10.2018).

8. Кот К., Матюхіна Н. Склади зброї в Україні: історія вибухів, пожеж і жертв // ВВС Україна : сайт. 27.09.2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-41414138> (дата звернення: 16.10.2018).

9. Тороп О., Шрамович В. Полторак: в армії досі є люди, які вважають Росію братом // ВВС Україна : сайт. 24.04.2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43851256> (дата звернення: 16.10.2018).

10. Прокопенко О. Арсенали зброї охоронятиме новий підрозділ // Урядовий кур'єр : сайт газ. 23.02.2018. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/arsenali-zbroyi-ohoronyatime-novij-pidrozdil/> (дата звернення: 16.10.2018).

11. Карманний Є. В., Лись М. В. Організаційно-правові питання удосконалення системи тилового забезпечення боєприпасами військових формувань у контексті протидії сучасним диверсійним заходам // Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності військових формувань та правоохоронних органів : зб. тез доп. наук.-практ. конф., 31 жовт. 2018 р., м. Харків / Нац. акад. Нац. гвардії України. Харків : НАНГУ, 2018. С. 70–72.

*Надійшла до редколегії 11.11.2018*

#### **КАРМАННЫЙ Е. В., ЛЫСЬ М. В. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ДИВЕРСИОННЫМ МЕРОПРИЯТИЯМ ОТНОСИТЕЛЬНО СКЛАДОВ БОЕПРИПАСОВ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ ГИБРИДНОЙ ВОЙНЫ**

Исследованы вопросы, касающиеся природы современной гибридной войны в Украине. Рассмотрена диверсия как один из способов ведения такой войны, проанализированы диверсионные деяния, объектом которых являются склады боеприпасов, расположенные на территории Украины. Даны предложения по совершенствованию и доработке системы противодействия таким диверсионным мероприятиям.

**Ключевые слова:** диверсия, военные объекты, гибридная война, склады боеприпасов, национальная безопасность.

#### **KARMANNYI YE. V., LYS M. V. COUNTERACTION TO SABOTAGE MEASURES ON AMMUNITION DEPOTS IN THE CONTEXT OF HYBRID WARFARE**

The state of the military sector is one of the most important indicators of the state's development, it also determines the level of influence of the country on the economic and political situation that is taking place on the international scene. Ensuring the proper state of Ukraine's national security is accompanied not only by the mentioned factors, but also by the fact that our state is in a military conflict with the Russian Federation. The article is focused on studying the issues related to the nature of the modern hybrid warfare in Ukraine, an act of sabotage was considered as one of the ways of such a war, it analyzed the acts of sabotage, the object of which is ammunition depots placed on the territory of Ukraine. The suggestions for improving and refining the system of counteraction to acts of sabotage are provided.

The topic of the study is relevant, therefore, it requires detailed consideration and study of the hybrid warfare's nature, which combines not only conventional combat operations, but also political, economic, information, cybernetic means of combating the enemy. In the context of the military conflict, where Ukraine is located, the issue of counteracting and combating actions of sabotage, which is understood as an act aimed at weakening the state of explosions, arson, or other actions aimed at mass destruction of people, causing bodily harm or other harm to their health, destruction or damage of objects that have an important national or defense significance, etc. In our study, particular attention is paid to such objects as stockpiles of ammunition, where weapons, missiles, ammunition, explosives, firearms, special means are stored.

The authors of the article offer the main ways of improving and reforming the security system of these objects. The highlighted problems and suggested ways for their solution can become the fundamental basis for the development of a new security strategy.

**Keywords:** act of sabotage, military objects, hybrid warfare, ammunition depots, national security.